

Levente Péter bizonyágtétele

(Kossuth Rádió, Református Félóra, 2006. április 12.)

- **Fekete Ágnes** szerkesztő: Nagyhét van. Újból átéljük, végiggondoljuk Jézus szenvedését. Látjuk a manipulálható tömeget, azokat, akik egyszer azt kiáltják hozsánna, máskor, hogy Barabást engedjék inkább szabadon. A halál erőit látjuk, majd az élet erőit is. Az ember óhatatlanul is saját életére és halálára gondol. Most egy tanúságtétellel szeretnénk ezt a gondolkodást segíteni. Levente Pétert a legtöbben mókázó gyerekjátékosnak ismerik. Ma a halálon átívelő hitéről vall.
- **Levente Péter:** Amikor a marxista egyetemen a filozófia szakot befejeztem 1967-ben, elutaztam édesapámhoz, aki puritán volt. Tolna megyében élt. Fél napom volt összesen, 10 percet tudtam vele találkozni a vonatfordulás miatt. Egy drótkerítésen keresztül beszélgettünk a gépállomás szélén. Megköszöntem neki, hogy 18 éves koromig megmutatta a Jézust követő, istenhívó utat. Én 9 éven át elhagytam ezt az utat, tékozló fiú voltam, de úgy döntöttem, és ebben nagy szerepe volt Kemény Györgynek, nagyszerű tanáromnak. Aki nem egy bosszúálló zsidó volt, bár 42 rokona halt meg a háborúban, nem követelt jóvátételt, hanem meg akart bocsátani, meg akart nyugodni. Arra tanított minket, hogy meg ne ismétlődjön még egyszer az, ami már megtörtént. Én mindig azt hittem, hogy majd én fogom megmutatni a pártban, hogy hogyan kell ezt csinálni, 27 évesen eldöntöttem, hogy nem idealista materialista leszek, hanem realista Jézust követő, és a realista nagyon fontos nekem, mert nem tudok úgy élni, hogy megyek neki a falnak, és röhej tárgya leszek. Azt próbáltam megérteni mindig, hogy Jézus személye hol vált nekem személyessé: amikor azt kérte, hogy vegye el Isten tőle azt a poharat. Akkor tudtam azt mondani, hogy Jézus ember volt. Neki is ott volt egy pokoli pillanat a földön. Fel akarta adni, de végül mégis vállalta a dolgot. Ha valaki átkoz vagy rosszat tesz velem, legfeljebb azt válaszolom, hogy szállj vissza rossz. Utána pedig azt gondolom, hogy édes jó Istenem, majdnem kísértésbe estem. Jézustól kapott erővel írtam ki a hetvenes években az íróasztalom fölé, mint egy jelszót - ekkor határoztuk el, hogy nem disszidálunk, mert a Móka Mikinek akkora hatása volt az országban, hogy kíváncsi lettem, mi lesz az óvodásokból, akiket mi így szolgáltunk 1961-től. Nem akartam Kanadában vagy Ausztráliában éldegélni, miközben az óvodásaim növegetnek felfelé.

Kíváncsi voltam, hogy mi lesz ebből, ezért maradtam. Ekkor írtam ki jelszónak, hogy korpa közé nem keveredek, én etetem a disznókat. Ez a gazdaszemlélet. Én nem azt mondtam, hogy az embertársaim disznók, hanem hogy Jézus felvállalta a gazda szerepét a különböző helyzetekben, úgy nekem is fel kell vállalnom különböző szerepekben a gazda szerepét. Én nem vagyok etetésre szoruló jószág, nem vagyok feletetésre való takarmány, embernek vagyok teremtve, tehát nem vagyok hajlandó lemondani az önálló gondolkodásról és a döntésről, mert akkor csak cselekedetet választó polgár lesz belőlem. Ha pedig nem várok helyzetekben választást, el sem megyek választani, akkor egy önmagamot kiszolgáltató polgárrá degradálódok. Nekem szombat, vasárnap van a legtöbb munkám. A hetvenes évek közepén, a Deák téri 1500 férőhelyes templomban reggelenként 9-en ültünk. 11-kor kezdődött a Marczibányi téri művelődési központban az előadásom. Csodálkoztam, hogy a templomban csak kilencen ültünk. Nincs az embereknek ugyanarra szükségük, mint nekem? Hogyan lehetnek az emberek olyan erősek. Ha én nem mentem volna el vasárnaponként a templomba, akkor egy vödör takonnyal mentem volna oda és legszívesebben ráöntöttem volna mindenkire. Bosszúálló, szangvinikus, borzasztó ember vagyok, nekem muszáj volt vasárnap templomba járni. Mindig arra kértem az Urat, hogy adjon erőt, hogy ne bicskával menjek át a hétfőn. Akkor megnyugodtam, és megint eltelt egy hét. Ezen csodálkoztam. Kinéztem az úttörőház függönyének résén és azt láttam, hogy a 350 férőhelyes teremben 500 fő tolong, két gyerek ül két térdén a szülőnek, a tűzoltók, mint a kotlóstyúkok, amikor héját látják, nem győztek szaladgálni. Nem lehetett a lépcsőre ülni, utat készítettek, hogy ha valami történne, akkor ki lehessen jutni. Akkor döböntem meg: az úttörőházban az van kiírva, hogy Móka Miki zsebszínháza, Levente Péter műsora. A templom üres volt, de az emberek akartak valamit. Megértettem, hogy miért jöttek oda: tőlem ugyanazt a lelki erőt, megújulást és frissességet, amit én a templomban a paptól várok, valahol meg akarják kapni. Az én feladatomban az volt, hogy ezt megadjam. Akkor megértettem, hogy úgy kell szolgálnom, hogy a 2. parancsolatot betartom. Isten nevét hiába szádra ne vedd! Ott értettem meg, hogy nekem nem szerepelnem kell, nem pénzt kell keresnem, ami soha nem is volt célom, még ösztönös ember koromban sem, hogy megnevettesek valakit. Ez tálentum. Eleinte még dühös is voltam, hogy nevetnek, amikor én játszok. Rájöttem, hogy ez egy csoda. Azt imádkozom mindig, amit édesapámtól tanultam, aki szórványokban szolgált, nem létező vagy alkalmatlan papok helyett a

szocializmusban: "Add Uram, hogy ne az én szám járjon, hanem a Szentlélek szóljon belőlem, hogy aki hallja, annak épülésére szolgáljon és ne rombolására! Ámen."

- **Ének:** Szomorú az én lelkem mindhalálig, maradjatok itt együtt és virrasszatok vélem!
- **Levente Péter:** A magyar zászló 1979 óta kint van. Minden két évben kiszívja a nap, széttépi a szél, cseréljük a zászlót, de soha nem lopta el senki, nem szégyenítette meg. 10 éve vettük meg ezt a házat, akkor majdnem összedőlt, de első dolgom volt, hogy felszereljek egy zászló tartót és kitegyem a magyar zászlót. Ezért időnként össze is tévesztik a házunkat a polgármesteri hivattal. Egyszer az árkot tisztítottam a ház előtt, amikor megállt egy ember és megkérdezte, hogy ez-e a polgármesteri hivatal. Nemmel válaszoltam, mire megkérdezte, hogy akkor miért van kint a magyar zászló. Én azt kérdeztem tőle, hogy szerinte nem lehetséges-e, hogy magánháznál is kint legyen a zászló. Mire mondta, hogy de hát nincs ünnep. Én azt feleltem erre, hogy az nem lehetséges, hogy mindennap kinn legyen a magyar zászló? Erre ő: Valami MIÉP-es lakik itt? Akkor kimásztam az árokból, leraktam a szerszámokat, kalapot emeltem neki, bemutatkoztam, mondtam neki, hogy ez az én házam. Kiderült, hogy engem keres, mert ő a fűtésszerelő. Hova juthatunk, ha egy ilyenről ilyen szűk látókörű, erőt elvevő, szerencsétlen gondolat jut eszébe? Egy magyar zászlóról egy kis politikai pártocskára. Én nem haragudtam rá, behívtam. Ugyanez volt a kis vályogház falába vésett fülkével. Nekünk két kisfiunk meghalt. Egy kislányunk nem sikerült. A négy gyermekünk közül egy él, Istennek legyen hála érte. Minden gyermek, aki magyarul ért, az félig a miénk is, mert mi ezt lelkiismereti okokból így érezzük. Ezért emlékeztetőül minden nap, amikor este hazaérünk, ott mécses gyújtunk, hálaból, köszönettel, hogy ezen a napon is áldás volt, és megértük ezt a napot. Másodszor felsoroljuk az összes halottunkat, akik fontosak, emlékeztetőek. Mint egy zászló. Kérjük Istent, hogy továbbra is óvja tárgyainkat, adjon frissességet a szellemünknek, hogy ne hogy azt higgyük, hogy valamit már megtanultunk, valamit már tudunk. Szeretnénk éretlen felnőttből érett felnőtté válni. Igényem van leküzdeni a szenvedésemet. Igyekszem a felsőrendűségi érzés kopár sziklaormáról visszaereszkedni egy keskeny ösvényre, ami a szakadék szélén húzódik, amit én úgy érzek, hogy a természetesség ösvénye. Sem szenvedve kapaszkodni, sem szenvedve kapaszkodni nem kívánok az életben, hanem ezen a kis ösvényen rendíthetetlen bizalommal egyensúlyozni.

- **Fekete Ágnes:** Most Nagyhét van. Ezen a héten nagyon sokat gondolunk a halálra, feltámadásra, erre a problémakörre. Sok ember van, aki nem tud feldolgozni haláleseményeket. Mi történt az életekben a halállal kapcsolatban?
- **Levente Péter:** Nagy dolog történt. Két fiunk meghalt, tragikus körülmények között találkoztunk mi a halállal, mert ugye azt is veszteségnek éreztük, amikor a nagyszüleink meghaltak és sírtunk nagyon. Amikor egy szülőnek a gyermeke hal meg, az természetellenes. Egyetlen kiút maradt: lelkiileg feldolgozni. Évtizedekbe telt és a magatartás-kultúra kutatásom erre hegyeződött ki. Azt kutatom, hogy az ifjúkor és a halál között mi történik. Arra döbbsentem rá, hogy az éretlen felnőtt a szenvedés és a halál között az emberek 99 %-a, velem együtt érett felnőttnek Mátyás királyt, Petőfi Sándort értem. Olyanokat mondok most, akik korán meghaltak. Ők egy küldetés kapcsán eljutottak odáig, hogy ilyen rövid idő alatt érett felnőttként tudtak gondolkodni. Manapság a médiumokban ilyen kis léggömböket gyártanak. Ezek aztán elpukkadnak. Nem hálnak meg, mert biológiailag még élnek, csak azt hitték, hogy már valamit elértek a földön, de hát annyit nem értek el, mint Weöres Sándor, amikor a pontot letette a mondat végére. Én most nem megvetően vagy elítélően beszélek. Az a lényeg, ahogy az emberek megtévesztik egymást. Ezek a szerencsétlenek majd kipukkannak vagy elszállnak valamilyen kábítószernek nem ellenállva. Megijedtem, hogy a Móka Miki népszerűségéből én egy fonnyadt lufi leszek. Ezért kellett 1979-ben magamtól abba hagynom. Amikor megkérdezték, hogy miért hagyom abba a Móka Mikit, mit mondhattam volna '79-ben Magyarországon. Azt mondtam, hogy nem szeretem a veterán levest. Ízetlen, önző, zsarol élete végéig egy dolog miatt. Tehát ezek az emberek kivételek, akik erősítik azt a szabályt, hogy mi éretlen felnőttként tengünk-lengünk a világban. Hogy nagy emberek közül mondjak két példát hirtelen: II. József, a kalapos királyunk, Voltaire. Ők a halálos ágyukon vonták vissza rendeletüket, kértek bocsánatot. Mi nem úgy gondolkodunk, hogy éretlen felnőttből éretté kívánunk válni, akkor annak nem az a hármas egysége, hogy születés, élet, halál, mert itt valami lezáródik a halállal. Az emberek ezt nem tudják feldolgozni. Az én nagy felfedezésem az volt, hogy ezt a hármas egységet átrendezem: születés- halál-élet. Zárójelben örök. Hogyan is működik ez a hármas egység? Születés, eltelt száz év, Úristen, már jön a halál? Még ki sem tudtam mondani, hogy élet, már eltűnt, mint a tiszavirág rajzása a Tisza felett, annyi az emberi élet. Kimondani sem érdemes. Csak születés-halál-élet, mert halálom után elérem azt az egyenjogúságot, amit már több földi hatalom megígért, például utoljára a szocializmus, bolsevizmus, kommunizmus.

Lehetetlen a földön megvalósítani az egyenrangúságot, ez tény. Ha úgy tekintem, hogy a magatartáskultúra három alapvető dolgon nyugszik: az ösztönön, az eszemen és a lelkemen. Mindnyájan ösztönlénynek születtünk, majdnem mindenki észlénnyé válhat halálági és a végén társas lényé nemesedhetünk. Az hogy ki mikor, már egy egyéni kérdés. A feleségem, aki mostanában csak annyit mond nekem, hogy ugye te magatartáskultúrát tanulsz és tanítasz. Ma mintha látszott volna ez rajtad. Nagyon ideges lettem és dühös is, amikor ilyeneket mondott, most már látom, hogy ez nagy dolog. Ha a feleségem megdicsért, akkor ez így rendben van. A legjobb érzés, hogy halál után még az ellenségeimet is meghívom: a káromkodós, az átkozódó, szerencsétlen embereket is. Olyanokat is, akik nem is engem gyűlölnék, hanem sokkal inkább magukat. "Gyere el Te is, amint meghalsz, ott várlak az asztalnál!"

- **Levente Péter:** A tisztítótűz itt van a földön. Kegyetlen hátrányos helyzetben, egy koncentrációs táborban vagy aljas multi, megalázott munkásaként, kiszolgáltatva. Nekem is voltak olyan munkáim, hogy azt mondtam: ez Auschwitz, békében. Ezek a helyek nem azért vannak, hogy öngyilkos, aljas legyél, hanem hogy ezeken keresztül menj le: Uram, csak akkora próbát adj, amit kibírok. Az, hogy nemesen tudjon kijönni ez az emberből. A nap bármely órájában készen állok az elszámolásra: Uram, eddig volt a feladatom. Köszönöm. Köszönöm az őseimet, anyámat, apámat, nagyszüleimet, dédikét, ükikét, szépikét, hogy ilyen gyökereket adtál nekem, hogy ezt idáig kibírtam.
- **Fekete Ágnes:** Hogyan dolgozták fel a gyerekek halálát?
- **Levente Péter:** Végig kell vergődnie az embernek azon az ösvényen. Hogy elveszítsen két fiút és egy lány meg se szülessen.... Én összeházasodok egy emberrel, akitől gyermekem lehet; négy gyermeket szeretünk volna, de ez nem sikerült. Kerestük a titkok között, hogy miért van ez, hogyan lehetséges ez, de nem találtuk. Nagyon bölcs, okos emberekkel utánakerestünk a megoldandó titkok között. Vajon kinek a feladata megoldani ezt a titkot a földön? Elkezdünk olvasni, beszélgetni, hatalmas mennyiséget, 10-15 évig tartott. Azon is gondolkodtunk, hogy esetleg az én feladatom, vagy a feleségemé, megoldani ezt a titkot. Miért? És akkor rájöttem a titokra: milyen butaságot beszélek, Uram. Nézd meg, hogy miért volt szükséges, hogy megszülessen az a két gyermek. Norbiról, aki ma 36 éves lenne egy novelláskötetet tudnék írni, hogy miért volt érdemes megfogannia és megszületnie. Marciról, aki 7 hónapot élt a földön és anyja méhében 8 és felet, róla pedig már egy regénysorozatot tudnék írni, hogy miért volt értelme megfoganni és ennyit is élni. Mennyit változott a

személyiségünk általuk. A környezetünkbe nemesedés és színgazdagság jött ezeken az embereken keresztül. Halálukon keresztül. Ennyit volt érdemes élniük. Ennyi volt a feladat. Az a hét és fél év szenvedés, amikor Zsófi nem fogant meg, az nekünk volt a pokol, és abból is ki lehetett jönni úgy, hogy nem lettünk cinikusak. A halál az egy olyan természetes dolog, amikor felkészült vagyok. Megkérdezte egy hallgató, hogy én kitől félek, ha a haláltól nem. Egy közgazdászhallgató volt, ott tanítottam 1989-ben. Meglepődtem a kérdésem, mert soha nem gondolkodtam még rajta. Azt mondtam, hogy az a szerencse, hogy nem a lépcsőházban jutnak eszembe a válaszok. Ez a kérdés először meglepett, de már tudom: azt hittem, hogy azt akarom válaszolni, hogy én senkitől nem félek, de a 6 milliárd emberből egytől félek, úgy hívják, hogy Levente Péter. Én tudom a legnagyobb kárt okozni magamnak, mindenféle szempontból: testi és lelki szempontból is. Megköszöntem, hogy figyelmeztetett engem, és onnantól kezdve erre figyeltem. Hallgatóm, akit a csoportban Luciferinának hívtam, mert állandóan ellenkezett és le akart égetni, éveken át küldött Karácsonykor üdvözlőt. Fel tudta használni az életében azokat a gondolatokat, amiket együtt tanultunk. Azt kívánom, hogy más is fel tudja használni. Érezze azt, hogy a halál nagyon természetes. Hármasság az alkotóeleme: születni, meghalni és újjászületve élni. Ezt mi úgy is mondjuk, hogy feltámadás. Kívánok ebben nem csak reményt, nem csak hitet, hanem tudást is.